

Popüler Kültürün İlköğretim Çağındaki Çocukların Aile İçi İlişkileri Üzerindeki Etkisi *

Kamil KAYA**
Meyrem TUNA***

ÖZET

Popüler kültür, kitleleri farkında olmadan etkisi altına alan ve kendine bağımlı hale getiren gündelik yaşamın kültürüdür. Bugün aile, okul, toplumsal çevre ve kitle iletişim araçları sayesinde sürekli bir sosyalleşme süreci içerisinde olan çocuklar, popüler kültürden ve popüler kültür ürünlerinden en çok etkilenen kesimlerden birini oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, popüler kültür ve bu kültürün ürünlerinin ilköğretim çağındaki çocukların aile içi ilişkileri üzerindeki etkisi üzerinde durulmuş ve analiz edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Popüler Kültür, Çocuk, Aile, Aile İçi İlişkiler.*

Effects of Popular Culture on Intra-family Relations of Students at the Age of Primary School

ABSTRACT

Popular culture is a culture of daily life which gets at the mass without being conscious and makes them dependence. Today, children who have been under socialization process through family, school, social environment and mass media form one of those who have been influenced by popular culture and its product.

This study tries to explore and analyze the effects of popular culture and the products of this culture on intra-family relations of those students who are at the age of primary school.

Key word: *Popular culture, Child, Family, intra-family relation.*

Giriş

Popüler kültür, sanayileşme sonucu teknolojinin gelişmesiyle birlikte özellikle kitle iletişim araçları aracılığıyla çoğunluğu etkileyen, çoğunluk tarafından en çok beğenilen ve tercih edilen kitle toplumunun kültürü olarak değerlendirilebilir. Popüler kültür geniş kitleler tarafından kabul görmekte ve halka mal edilmektedir. Eğlenceden müziğe, spordan edebiyata, dini hayattan bilime kadar gündelik hayatta yaşadığımız her şeyde popüler kültürün etkisi bulunduğu söylenebilir.

Bu çalışmanın amacı, popüler kültürün ilköğretim çağındaki çocukların aile içi ilişkileri üzerindeki etkisini araştırmaktır. Günümüzde, televizyon aracılığı ile pazarlanan popüler kültür ürünlerinin, çocukların aile içi ilişkileri üzerinde hem olumlu

* Bu makale SDÜ BAP Birimi tarafından desteklenen kapsamlı bir çalışmanın verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

** Doç. Dr., SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi.

*** Arş. Gör., SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Doktora Öğrencisi.

hem olumsuz etkileri olduğu bir gerçektir. Bu bakımdan, konuyla ilgili alanda saha araştırması yapılarak problemin analiz edilmesi ve belli sonuçlara ulaşılması son derece önemlidir.

Bu çalışmada, popüler kültürün ilköğretim çağındaki çocukların aile içi ilişkileri üzerindeki etkilerini tespit etmek ve bu konuda alınması gereken tedbirler ile ilgili öngörülerde bulunmak hedeflenmiştir. Araştırmanın bulguları, seçilen örneklem ve araştırma alanı ile sınırlıdır.

Araştırmanın Yöntemi ve Teknikleri

Bu araştırma, amacı bakımından açıklayıcı niteliktedir. Açıklayıcı araştırma türünde, ilişkiler üzerine kurulan hipotezler test edilerek, aralarında sebep-sonuç ilişkisi ortaya konulmaya çalışılır. Araştırmada, popüler kültürün ilköğretim çağındaki çocukların aile içi ilişkileri ve çocuk ile diğer aile fertleri arasındaki ilişkiler üzerindeki etkileri tartışılacaktır.

Popüler kültürün ve ürünlerinin, ilköğretim çağındaki çocukların aile içi ilişkileri üzerinde olumlu etkilerinden çok olumsuz etkileri olduğu bu makalenin temel hipotezidir.

Bu çalışma, geniş sosyal grupları kapsayan evrenden seçilmiş bir örneklem grup üzerinde yapılan çalışmalarda kullanılan survey (tarama) araştırmasıdır. Belirlenen örnekleme görüşme formu olarak hazırlanan bir anket uygulanmıştır. Anket sorularının amaca uygun olmasına, anlamlı bir biçimde sıralanmasına ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir. Anketler, araştırmacı Meyrem Tuna tarafından uygulanmış ve soruların anlaşılmasında gerekli açıklamalar yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, araştırmacı tarafından gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerden elde edilen bulgular da dikkate alınarak daha kapsamlı yorumlar yapılmaya çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Isparta İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 2007 yılı istatistikleri esas alınarak belirlenmiştir. Evrenin tespitinde I. Kademedeki öğrenciler işlem dışı bırakılmıştır. Buna göre evren, Isparta il merkezindeki toplam 41 ilköğretim okulunun II. Kademesinde bulunan 39 ilköğretim okulunda okuyan toplam 8.484 öğrenciden oluşmaktadır.

Evreni temsil edecek örneklem, tabakalı basit tesadüfi örnekleme tekniğiyle hesaplanmıştır. Bu amaçla II. Kademe okuyan öğrenciler, okudukları sınıflara göre 6. Sınıf, 7. Sınıf ve 8. Sınıf olarak tabakalandırılmış; sonra da her tabakanın evren içindeki oranına göre örneklem dağılımı belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğü ise, %99 güven düzeyi ve $\pm 5\%$ göz yumulabilir yanılma payı esas alınarak 617 olarak belirlenmiştir. Bu sayı, evrenin %7,2 sine karşılık gelmektedir. Ancak çalışmanın hem güvenilirlik düzeyini yükseltmek hem de araştırma sürecinde ortaya çıkacak olumsuzluklar göz önünde bulundurularak yaklaşık bu oran %8'e çıkarılmıştır. Buna göre örneklem oranı $650:8484 \times 100 = 7.66\%$ olmaktadır. Böylece örneklem büyüklüğü 650 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada, açık uçlu, kapalı uçlu, yarı kapalı uçlu olmak üzere toplam 115 sorudan oluşan bir görüşme formu (Anket) hazırlanmış ve araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Ayrıca öğrenciler ile yüz yüze görüşülerek, daha detaylı bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Bu yönüyle araştırma sadece nicel değil, aynı zamanda nitel bir çalışma özelliği de taşımaktadır. Elde edilen veriler, bilgisayar ortamında sosyal bilim araştırmalarına uygun olarak hazırlanan SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

1. Araştırmanın Teorik Çerçevesi

1.1. Popüler Kültür Kavramı

Popüler sözcüğü, Latince “*popularis*” teriminden türetilen ve Fransızca’dan (*popüleri*) dilimize geçmiş olan yeni bir kavramdır.¹ Popüler kavramı genel olarak iki anlamda kullanılmıştır. Bunlardan birincisi, halkın beğendiği ve yaptığı her şeyi kapsayan bir anlamı içermektedir. İkincisi ise halk tarafından yaygın olarak beğenilen ve halk tarafından hızlı bir şekilde tüketilen anlamında kullanılmaktadır.² Birinci anlamıyla kullanıldığında, halkın kültürünü yansıttığı için olumlu bir kavram olarak karşılanırken; ikinci anlamıyla kullanıldığında ise, daha çok kültürel deformasyonu, sıradanlığı ve kitleliliği çağrıştırdığı için ticari bir kavram olarak nitelendirilmektedir.³

Popüler kültür kavramı da, iki anlamı içermektedir. İlk olarak popüler kültür, halk için, halk tarafından üretilen kültürü ifade etmek için kullanılmıştır. Ancak 20. yüzyılda teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte bu kültür hızla kaybolmaya başlamıştır. İkinci olarak popüler kültür, medya tarafından üretilen ve medyanın etkisiyle gün geçtikçe toplumda büyük kitleleri etkisi altına alan bir kültür olarak ifade edilmiştir. Bu kültür kitle iletişim teknolojilerini ve araçlarını kontrol eden kitlesel üretim teknikleri tarafından üretilmiş ve bunu tüketen insanların tüketimleri de bu kültürün yeniden üretimiyle sağlanmıştır. Böylece popüler kültür üretimi hem bir ekonomik etkinlik hem de kitleler üzerinde etkili olan bir baskı aracı olmuştur.⁴

Kısacası popüler kültür, “*halk tarafından üretilen ve halka ait olan*” anlamından giderek uzaklaşmış ve ticari bir meta olarak üretilen, piyasada pazarlanan ve her geçen gün daha fazla tüketilen “*gündelik bir tüketim kültürü*” şeklini almıştır. Popüler kültür, tüm dünyada olduğu gibi bugün Türkiye’de de egemenliğini sürdürmektedir. Televizyon ve sinemadan internete, kitap ve müzikten giyim ve gıdaya kadar yaşamın hemen her alanına etki eden tüketim malları cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve sosyal sınıf ayrımı yapmaksızın her kesimi etkilemiş, önemli ölçüde de kitleler tarafından kabul edilmiş ve yaygınlaşmıştır.⁵

¹ Şaban Kızıldağ, *Pop Müzikten Popüler Kültüre Medya Çocukları*, Şehir Yayınları, İstanbul, 2001, s.27.

² İrfan Erdoğan-Korkmaz Alemdar, *Popüler Kültür Ve İletişim*, Erk Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2005, s. 30.

³ Sıtkı Yıldız, “Televizyonlarda Yayınlanan Magazin, Eğlence Ve Yarışma Türü Programların Toplumsal Kültür Üzerine Etkileri -Kırıkkale ve Ankara Örneği-”, *Bilim Ve Aklın Aydınlanmasında Eğitim*, Yıl 5, Özel Sayı 57, MEB Yayınları, Ankara, 2004, s. 173-174.

⁴ Levent Yaylagül, “Yarışma Programları Ve İdeolojisi”, *Bilim Ve Aklın Aydınlanmasında Eğitim*, Yıl 5, Özel Sayı 57, MEB Yayınları, Ankara, 2004, s. 182-183.

⁵ Şaban Kızıldağ, *a.g.e.*, s. 26-35.

1.2. Popüler Kültür ve Çocuk

Günümüzde, popüler kültür ürünleri toplumun hemen her yaş grubundaki insanları hedef almaktadır. Ancak popüler kültürün etkisi altına giren en büyük hedef kitle ise çocuklar ve gençlerdir. Çünkü çocuklar ve gençler popüler ürünleri satın almaya, kullanmaya ve hızlı bir biçimde tüketmeye daha isteklidirler. Örneğin, yaşlara ve özel ilgi alanlarına göre en çok dinlenen müzik listelerinin takip edilmesi, giyimde popüler markaların tercih edilmesi, popüler dergilerin okunması, filmlerde seyredilen popüler kahramanların giyim, aksesuar vb. eşyaların satın alınarak kullanılması onların yaşamlarında oldukça önemlidir.⁶

Popüler kültür ürünlerinden biri olan televizyonun çocuklar üzerindeki etkisi çok büyüktür. Çünkü televizyonu izleyen çocuklar, ondan en çok etkilenen ve onun verdiği mesajları en çok dikkate alan kişi konumundadırlar.⁷

Wartella ve Knell çocukların dünya hakkında bilgi edinmek için televizyonun gücünden yararlandıklarını ileri sürmüşlerdir. Onlara göre televizyon, çocukların yaşamının her yerinde vardır ve çocuklara yeni ve bilindik olmayan şeyleri öğretme konusunda gönüllü bir öğretmen rolünü üstlenmektedir.⁸

Renkli ve hareketli bir kutu olan televizyon, çocuklara ilginç ve cazip gelmektedir. Ayrıca televizyon aile üyelerini bir araya toplayan ve onlar için ortak bir paylaşım alanı oluşturan bir özelliğe sahiptir. Bu bakımdan televizyonun olumlu yönlerinden faydalanma ve olumsuz etkilerinden korunma konusunda en büyük görev anne ve babaya düşmektedir. Anne ve baba, televizyonun zararlı etkisinden korumak için çocuklara zararlı olabilecek programları izletmemeli, ders çalışma, kitap okuma veya ailece bir etkinlik gerçekleştirilmesine öncülük etmelidir. Çünkü çocuklar izledikleri televizyondan kolayca etkilenmekte, olayları taklit etmeye çalışmakta ve televizyonda gördükleri kişiler gibi olmak istemektedirler. Ayrıca televizyonda sanal olarak izledikleri olayları normal hayatta da uygulamaya çalışmaktadırlar. Bu durum çocukların sosyalleşmesini olumsuz yönde etkilemektedir.⁹

1.3. Popüler Kültür ve Aile

Aile, anne, baba ve çocuklardan oluşan, üyeleriyle birlikte sosyo-kültürel görevlerini yerine getiren bir kurumdur. Diğer bir deyişle aile, yapı ve işlevleri zamanla değişmekle birlikte, insan neslinin devamını sağlayan, sosyalleşme sürecinin ilk ortaya çıktığı, üyelerinin duygusal olarak doyuma ulaştıkları, toplumun maddi ve manevi zenginliklerinin kuşaktan kuşağa aktarıldığı, biyolojik, psikolojik, ekonomik ve hukuksal işlevleri bulunan toplumsal kurumlardan biridir.¹⁰ Bundan dolayı aile, nüfusu yenileme, milli kültürü taşıma, çocukları sosyalleştirme, ekonomik, biyolojik ve

⁶ Duygu S. Güler Öztürk, Fatma Bıkmaz, "Popüler Kültür Ve Okul: Ankara ve Bolu İllerinde İlköğretim Öğrencileri Üzerine Yapılan Bir Araştırma, *Popüler Kültür ve Çocuk*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2007, s. 104-105.

⁷ Sedat Cereci, *Televizyonun Sosyolojik Boyutu*, Şule Yayınları, İstanbul, 1996, s. 48.

⁸ Ellen Wartella, Gary E. Knell, "Raising A World-Wise Child And The Power Of Media", *Phi Delta Kappan*, Vol 86, Issue 3, Nov. 2004, p. 222.

⁹ Çetin Özbey, *Çocuk Sorunlarına Yapıcı Çözümler*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 2004, s. 187.

¹⁰ Önal Sayın, *Aile Sosyolojisi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 1990, s. 2.

psikolojik tatmin fonksiyonlarının yerine getirildiği sosyal bir kurum olarak tanımlanabilir.¹¹

Kurtkan'a göre aile, bireyin topluma uyum sağlamasında önemli bir fonksiyonu yerine getirmektedir. Topluma ait değer yargıları, dünya görüşleri, örf ve adetler, aile aracılığıyla bireylere aktarılmaktadır. Toplumda hâkim olan “doğru” ve “yanlış”, “iyi” ve “kötü” gibi değer yargıları aile süzgecinden geçerek bireyin bilincine yerleşmektedir. Böylece aile, çocuğun sosyalleşme sürecinde ilk ve en önemli fonksiyonu yerine getiren sosyal bir kurumdur.¹²

Kağıtçıbaşı, ailenin sosyo-ekonomik durumu ile anne ve babanın çocuğa yüklediği değer arasında ilişki olduğunu ileri sürmektedir. Ona göre, ailenin sosyo-ekonomik durumu yükseldikçe anne ve babanın çocuğa yüklediği ekonomik değer ve ondan beklediği maddi katkı azalmaktadır. Buna karşılık ailenin sosyo-ekonomik durumu düştükçe aile tarafından çocuğa yüklenen değer de artmaktadır.¹³

Ailelerin sosyal, ekonomik ve kültürel durumları, çocuğun sosyalleşmesini belirlemektedir. Özellikle kültürel bakımdan zengin bir aile ile sadece günlük olay ve ihtiyaçları ifade edecek kadar bir kelime hazinesiyle konuşan bir ailede yaşayan çocuğun sosyalleşme süreci aynı olmamaktadır. Bu bakımdan aile, çocuğun sosyalleşmesinde son derece önemli bir kurumdur.¹⁴

Farklı sosyal sınıf veya eğitim seviyesindeki ailelerde dünyaya gelen çocukların zihinsel gelişme düzeyleri birbirinden farklılık gösterir. Statü esasına dayalı alt sınıfa mensup bir ailede yetişen çocuk bir birey olarak dikkate alınmaz, soruları çoğu defa cevapsız bırakılır, duygu ve isteklerine önem verilmez. Buna karşılık orta sınıf bir ailede ise çocuğun istekleri, arzuları ve merakları dikkate alınır ve çocuğa her konuda gereken açıklama yapılır. Böylece alt sınıftaki aileden farklı olarak orta sınıfa mensup bir ailede dünyaya gelen çocuklar, zihinsel gelişme ve sosyalleşme bakımından daha avantajlı bir konuma sahiptir. Buna göre aile, çocuğun sosyalleşmesinde, hayata ve topluma uyum sağlamasında olumlu ve olumsuz etkileri olan önemli bir kurumdur.¹⁵

Ailenin temel görevlerinden biri de çocukları zararlı olabilecek her şeyden uzak tutmaktır. Günümüzde çocuklar, aile dışında eğitim kurumları, arkadaş grupları ve kitle iletişim araçlarının etkisi altında kalmaktadır. Kitle iletişim araçlarından biri olan televizyon, popüler kültür ürünlerinin yayılmasında ve bu ürünlerin çocuklar tarafından tercih edilmesinde önemli bir sosyalleştirme aracıdır. Televizyon seyretmenin bir aile aktivitesi olduğu göz önünde tutulursa, çocukları zararlı olabilecek yayınlardan korumak da ailenin temel görevidir. Çünkü günümüzde haber programları da dâhil olmak üzere televizyon yayınlarının çoğunluğu zararlı unsurlar içerir. Bundan dolayı bir program izlerken çocuklarla beraber aynı odada bulunan aile büyükleri onlara neyin doğru neyin yanlış olduğu hakkında bilgi vererek, televizyonun olumsuz etkilerini ortadan kaldıracırlar. Böylece çocuklar, zararlı olabilecek programları tek başına

¹¹ Mustafa E. Erkal, *Sosyoloji (Toplumbilimi)*, 13. Basım, Der Yayınları, İstanbul, 2006, s. 88.

¹² Amiran Kurtkan Bilgiseven, *İktisat Sosyolojisi Açısından Eğitim Yolu İle Kalkınmanın Esasları*, 3. Baskı, Divan Yayınları, İstanbul, 1982, s. 24.

¹³ Çiğdem Kağıtçıbaşı, *İnsan Aile Kültürü*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1990, s. 23.

¹⁴ Hüseyin Akyüz, *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram Ve Alanları Üzerine Bir Araştırma*, MEB Yayınları, İstanbul, 1991, s. 223–224.

¹⁵ Amiran Kurtkan Bilgiseven, *a.g.e.*, s. 26–27.

izlediklerinde de onları nasıl yorumlayacaklarını ve neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğrenmiş olurlar.¹⁶

Sonuç olarak sosyalleşme sürecinde önemli bir yere sahip olan ailenin, toplumun kültürünü ve sosyal mirasını yeni nesillere aktarma görevini yerine getirirken, çocuklarını popüler kültürün ve ürünlerinin olumsuz etkilerinden koruması gerekir. Çünkü toplumun diğer üyeleri gibi çocukların da özellikle medyanın özendirilmesiyle popüler kültür ve ürünlerinin giderek daha fazla etkisi altında kaldığı bilinmektedir.

2. Alan Verilerinin Değerlendirilmesi

2.1. Görüşülenlerin Özellikleri

Araştırmaya katılan öğrenciler, 342'si erkek ve 308'i kız olmak üzere toplam 650 kişidir. Buna göre örneklem grubunun %52,6'sı erkeklerden, %47,4'ü kızlardan oluşmaktadır. Görüşülenlerin %33,8'i 6. sınıf, %34,5'i 7. sınıf, %31,7'si ise 8. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %95'i 11–14 yaş grubu arasında yoğunlaşmaktadır.

Görüşülenlerin yaklaşık %65'i il, %27'si ilçe, %8'i de köy doğumludur. Öğrencilerin babalarının %45,8'i ilköğretim, %23,7'si ortaöğretim, %22,4'ü ise lisans ve lisansüstü eğitim; annelerinin %63,1'i ilköğretim, %21,7'si orta öğretim, %9,6'sı lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim görmüştür.

Görüşülenlerin yaklaşık %83'ünün annesi ev hanımı, %8'inin annesi ise çeşitli meslek gruplarında çalışmaktadır. Araştırma grubunun yaş düzeyi dikkate alındığında, meslek sahibi olan anne oranı beklenenden daha düşüktür. Öğrencilerin babalarının yaklaşık %18'i kamu görevlisi, %24'ü serbest meslek, %21'i işçi, %6'sı esnaf/tüccar, %8'i ise emeklidir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ailelerinin yaklaşık %20'si, aylık ortalama 500 YTL'nin altında bir gelir seviyesine sahiptir. Türk-İş'in Temmuz 2007 verilerine göre açlık sınırı 622,25 YTL, yoksulluk sınırı 2.026,87 YTL'dir.¹⁷ Açlık sınırının altında gelir düzeyine sahip olan ailelerin oranı yaklaşık %40, yoksulluk sınırının altında olanların oranı ise %87'dir. Yoksulluk sınırının üzerinde gelire sahip olduğunu açıkça beyan edenlerin oranı ise sadece %4'tür.

2.2. Görüşülenlerin Aile Yapısı

Örneklem grubunun mensup olduğu hanelerin toplam nüfusu 2.887 kişidir ve ortalama hane büyüklüğü 4,4'tür. Görüşülenlerin yaklaşık %52'si 4 kişilik hanelerin üyesidir. Kümülatif değerler açısından bakıldığında 4 ve daha az sayıda kişiden oluşan aile üyelerinin oranı ise yaklaşık %59'dur. 5 kişilik ailelerde oturanların oranı %34 ve daha fazla kişiden oluşan ailelerde oturanların oranı ise %8'dir. Bu verilere göre görüşülenlerin yaklaşık %60'ı çekirdek aile, %40'ı ise geniş aile üyesidir. Araştırmada çekirdek aile oranı beklenenden düşük çıkmıştır. Nitekim 1996–1998 yılları arasında yapılan bir araştırmada, Isparta'da ortalama hane büyüklüğü 3,91; 4 ve daha az sayıda kişilerden oluşan çekirdek aile oranı %75 olarak tespit edilmiştir.¹⁸ Benzer şekilde,

¹⁶ Emir Turam, *Medyanın Siyasi Hayata Etkileri*, Yönetim Bilimleri Dizisi 2, İrfan Yayınevi, İstanbul, 1994, s. 159–160.

¹⁷ <http://www.ntvmsnbc.com/news/4184472.asp>, 06.09.2007; Türk-İş'in 2008 Ağustos ayı verilerine göre açlık sınırı 729,83 TL, yoksulluk sınırı ise 2.377,30 TL olmuştur.

¹⁸ Metin Özkul, *Çalışma İlişkileri ve İşgücünün Sosyolojisi (Isparta Örneği)*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 2002, s.123.

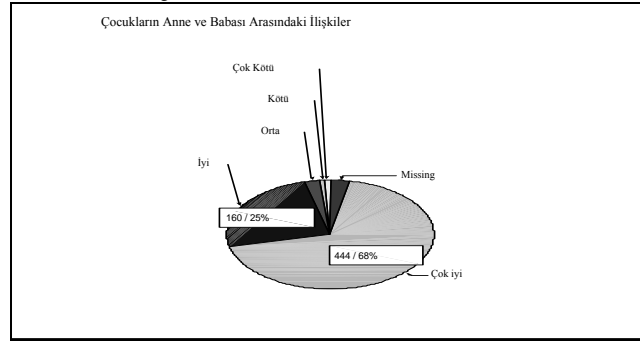
Isparta’da 2002 yılında yapılan başka bir araştırmada ise, Isparta’da ortalama hane büyüklüğü 3,86; 4 ve daha az sayıda kişiden oluşan çekirdek aile oranı ise yaklaşık %70 olarak belirlenmiştir.¹⁹

Görüşülen öğrencilerin %98,2’sinin babası sağ, %1,8’inin babası vefat etmiştir. Buna karşılık öğrencilerin %99,2’sinin annesi sağ, %0,8’inin annesi vefat etmiştir. Öğrencilerin %98,3’ünün babası evli, %1,3’ü ayrılmış, %0,5’inin ise eşi vefat etmiştir. Öğrencilerin %96,6’sının annesi evli, %1,7’si ayrılmış ve eşi vefat etmiştir.

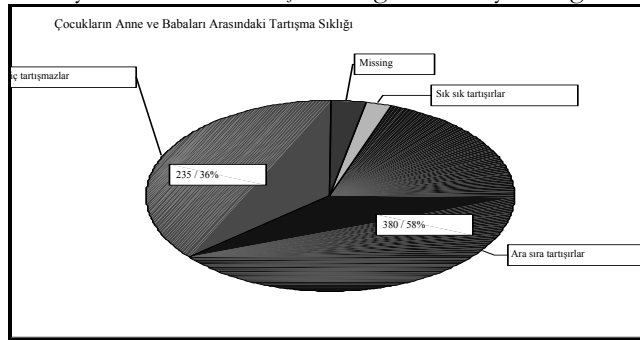
Örneklem grubumuzu oluşturan öğrencilerin %96’sının anne ve babası birlikte, %4’ünün ise ayrı yaşamaktadır. Daha İlköğretim çağından itibaren öğrencilerin %4’ünün anne ve babalarının ayrıldığı veya birinin vefatı nedeniyle çocukların anne ya da babadan mahrum bir aile ortamında yaşamak zorunda kaldığı anlaşılmaktadır. Anne ve babası birlikte yaşamayan öğrencilerin yaklaşık %82’si annesiyle; %14’ü babasıyla; %4’ü ise babaannesiyle kalmaktadır.

3.Aile İçi İlişkiler

3.1.Ebeveynler Arasındaki İlişkiler

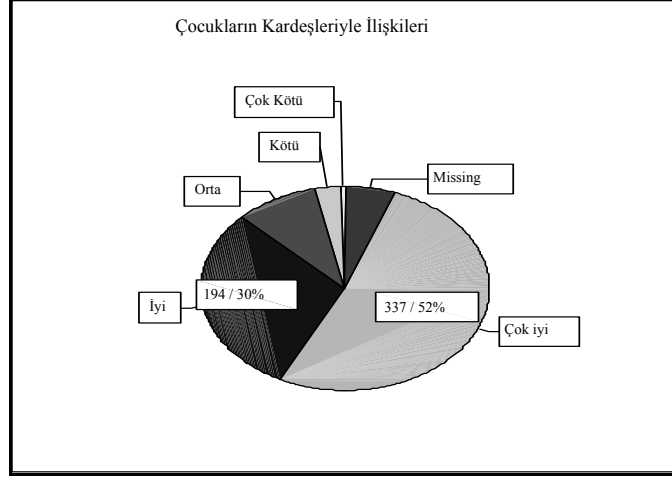
Öğrencilerin anne ve babası arasındaki ilişkilerin yaklaşık %68’i “Çok iyi”, %25’i “İyi”, %3’ü “Orta”, %2’si “Kötü” ve “Çok kötü” olarak değerlendirmiştir. Bu verilere göre, öğrencilerin ebeveynleri arasındaki ilişkilerin genellikle iyi olduğu anlaşılmaktadır.

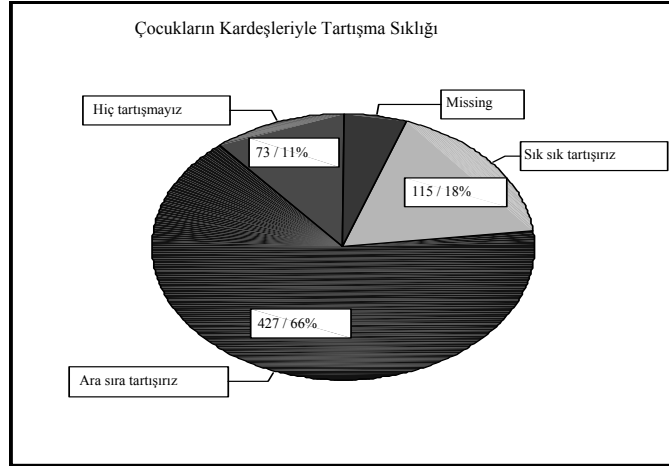
Örneklem grubuna anne ve babalarının ne kadar sıklıkla kavga ettikleri sorulduğunda, öğrencilerin yaklaşık %3’ü “Sık sık tartışılır”, %58’i “Ara sıra tartışılır” ve %36’sı da “Hiç tartışmazlar”, şeklinde cevap vermişlerdir. Buna göre öğrencilerin anne ve babalarının yaklaşık üçte ikisinin genellikle aralarında tartıştıkları ve aile içi huzursuzluğun bir şekilde yaşandığı anlaşılmaktadır.

¹⁹ Kamil Kaya, *Türk Toplumunun Yaşama Tarzı*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2003, s. 70.

3.2.Kardeşler Arasındaki İlişkiler

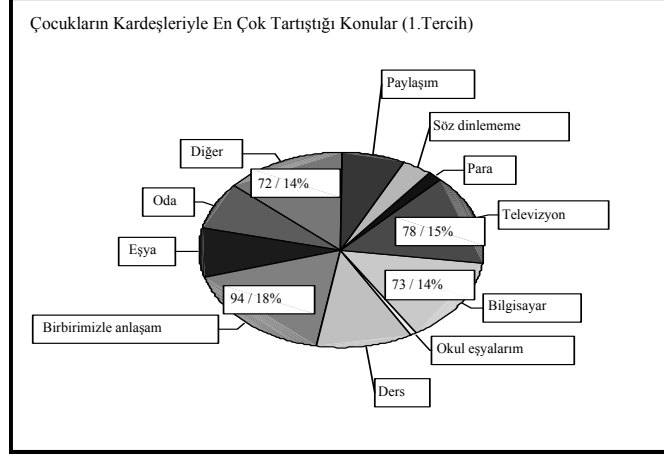

Kardeşleri ile arasındaki ilişkinin nasıl olduğu konusunda, öğrencilerin yaklaşık %52'si "Çok iyi", %30'u "İyi", %10'u "Orta", %4'ü "Kötü" ve "Çok kötü" olduğunu söylemişlerdir.

Kardeşleri ile tartışıp tartışmadığını sorulduğunda, öğrencilerin yaklaşık %66'sı ara sıra, %18'i sık sık tartıştıklarını, %11'i hiç tartışmadıklarını söylemişlerdir.

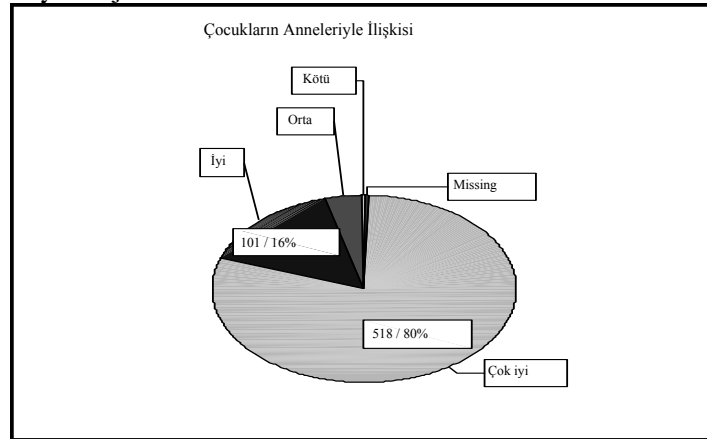

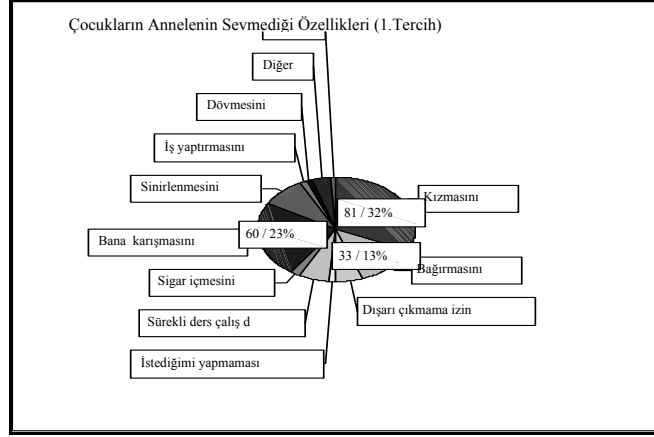
Araştırmamızda, ilköğretim çağındaki çocukların kardeşleriyle en çok tartıştıkları konuları tespit etmek amacıyla görüşülenlere yöneltilen ve öncelik sırasına göre üç cevap şıkkıyla sınırlandırılan sorulara toplam 719 cevap verilmiştir. Tercih sırası bakımından, 1.inci öncelik olarak çocukların yaklaşık %18'i birbirleriyle anlaşamadıklarını, %15'i televizyon ve %14'ü bilgisayar konusunda tartıştıklarını belirtmişlerdir. Veriler birleştirildiğinde ise, çocukların kardeşleriyle en fazla sırasıyla “Birbirimizle anlaşamayız” (%15), “Televizyon” (%14) ve “Bilgisayar” (%13) konularında tartıştıkları görülmektedir. Bu verilere göre ilköğretim çağındaki öğrencilerin kardeşleriyle yeterince anlaşamadıkları ve günümüzün popüler kültür ürünleri olan bilgisayar ve televizyon konusunda kardeşleriyle tartıştıkları anlaşılmaktadır.

3.3.Çocukların Ebeveynleriyle İlişkileri

3.3.1. Anneleriyle İlişkileri

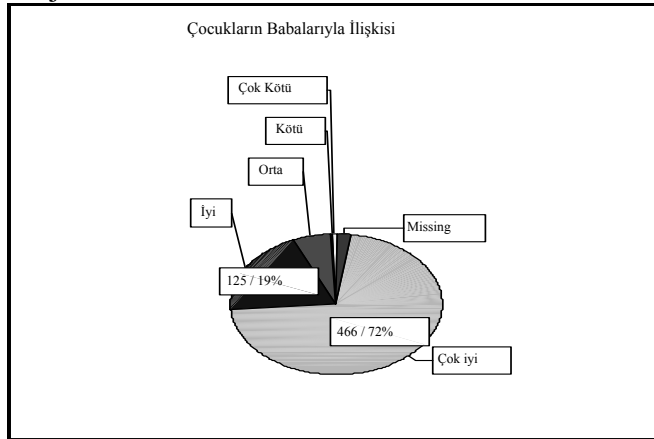

Örnekleme grubuna “Anneniz ile olan ilişkilerinizin düzeyi nedir?” şeklindeki soruya öğrencilerin yaklaşık %80'i “Çok iyi”, %16'sı “İyi” ve %4'ü “Orta” cevabını vermişlerdir. Anneleriyle ilişkilerinin kötü ve çok kötü olduğunu belirtenlerin oranı yok denecek kadar düşük çıkmıştır.

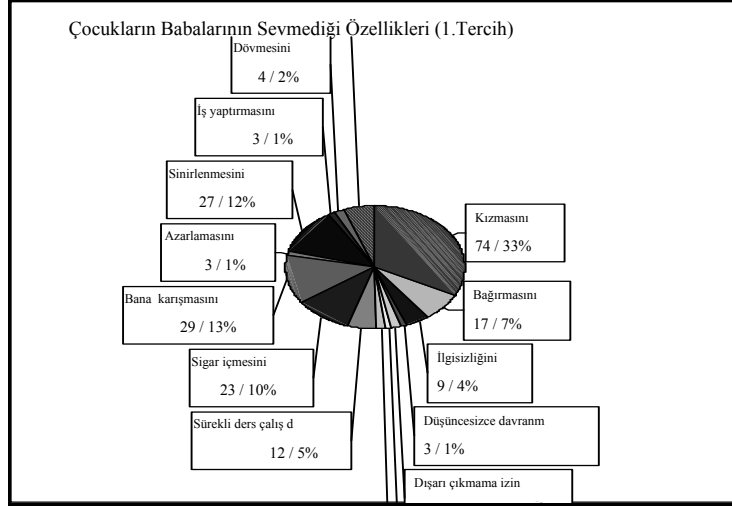

Araştırmamızda, ilköğretim çağındaki çocukların annelerinin en çok hangi özelliklerini sevmediğini tespit etmek amacıyla, görüşülenlere yöneltilen ve öncelik sırasına göre üç cevap şıkkıyla sınırlandırılan sorulara toplam 345 cevap verilmiştir. Tercih sırası bakımından, 1.inci öncelik olarak ilköğretim çağındaki çocukların yaklaşık %32'si “Kızması”, %23’ü “Bana karşması”, %13’ü “Bağırması” cevabını vermişlerdir. Veriler birleştirildiğinde ise, çocuklar annelerinin en çok sevmediği özellikler olarak “Kızması” (%28), “Bana karşması” (%20), “Bağırması” (%14) şeklinde belirtmişlerdir. Bu verilere göre çocuklar annelerinin kendilerine kızmasını, bağırmasını ve karşılmasını istememektedirler. Çocuğun sosyalleşme sürecinde ve kişiliğinin gelişiminde annenin önemli bir rolü bulunmaktadır. Ancak günümüzde annelerin bu rolünü yerine getirirken, çocukların kendilerine karşılması ve gereksiz müdahale edilmesinden hoşlanmadıkları gerçeğinin farkında ve bilincinde olmaları gerekmektedir.

3.3.2.Babalariyla İlişkileri

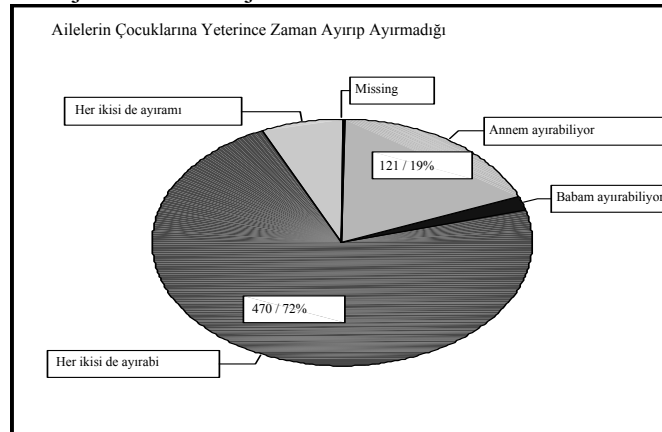

Örneklem grubumuza “Babanız ile olan ilişkilerinizin düzeyi nedir?” sorusuna öğrencilerin yaklaşık %72’si “Çok iyi”, %19’u “İyi”, %6’sı “Orta”, %1’i ise “Kötü” ve “Çok kötü” cevabını vermişlerdir.

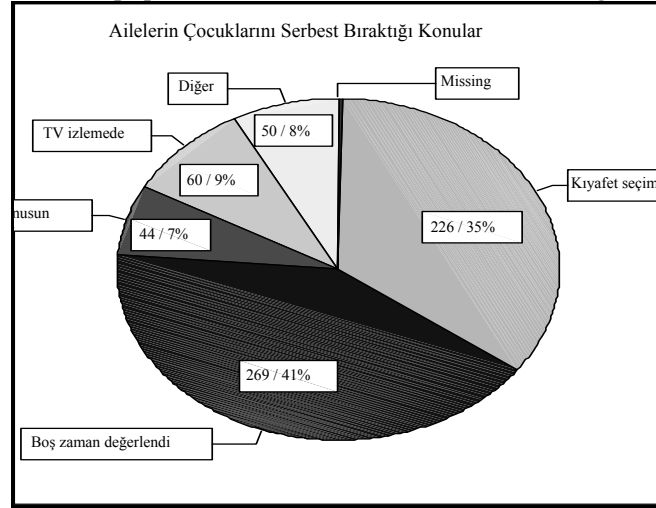
Araştırmamızda, ilköğretim çağındaki çocukların babalarının en çok hangi özelliklerini sevmediğini tespit etmek amacıyla görüşülenlere yöneltilen ve öncelik sırasına göre üç cevap şikkıyla sınırlandırılan sorulara toplam 294 cevap verilmiştir. Tercih sırası bakımından, 1.inci öncelik olarak sırasıyla ilköğretim çağındaki çocukların yaklaşık %33'ü “*Kızması*”, %13'ü “*Bana karışması*”, %12'si da “*Sinirlenmesini*” şeklinde cevap vermişlerdir. Veriler birleştirildiğinde ise, çocukların babalarının en çok sevmediği özellikleri sırasıyla “*Kızması*” (%27), “*Bana karışması*” (%13) ve “*Sinirlenmesini*” (%12) şeklinde belirtmişlerdir. Bu verilere göre çocuklar babalarının kendilerine kızmasını, sinirlenmesini ve karışmasını istememektedir. Babanın çocuğuna kızması ve sinirlenmesi, haklı bir gerekçeye dayansa bile, çocuğun kişiliğini olumsuz yönde etkileyebilir. Bunun doğal bir sonucu olarak, çocukta sosyal çevresine karşı uyumsuzluk ve davranış bozuklukları ortaya çıkar. Bu bakımdan babanın çocuklarıyla olan ilişkisi oldukça önemlidir.

3.4.Ebeveynlerin Çocuklara Karşı Tutumları

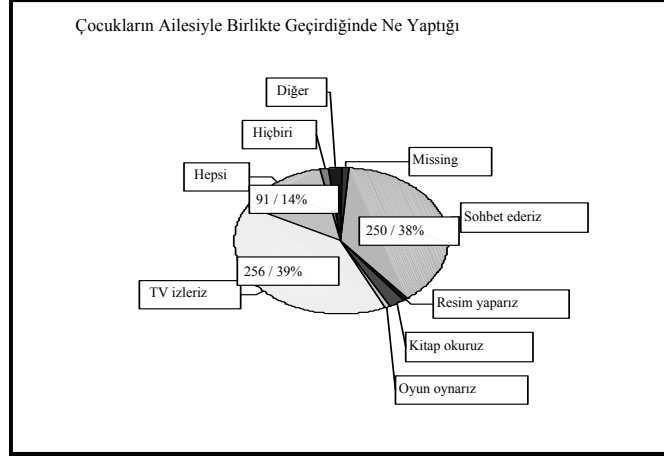

Ailelerinin kendilerine yeterince zaman ayırıp ayırmadığı ile ilgili soruya öğrencilerin yaklaşık %72'si “*Her ikisi de ayırabiliyor*”, %19'u “*Annem ayırabiliyor*”, %7'si

“Her ikisi de ayıramıyor”, %2’si de “Babam ayırabiliyor” cevabını vermişlerdir. Buna verilere göre çocukların yaklaşık dörtte üçünün, anne ve babasının kendilerine yeterince zaman ayırdıkları anlaşılmaktadır. İkinci sırada öğrenciler annelerinin kendilerine yeterince zaman ayırdığını belirtmişlerdir. Bu cevabı veren öğrencilerin önemli bir bölümünün babasının gün içinde çalışması ve eve geç ya da yorgun gelmesi nedeniyle çocuklarla ilgilenme sorumluluğunun anneye bırakıldığı anlaşılmaktadır. Ebeveynlerinin kendilerine zaman ayıramadığını belirten öğrencilerin yaklaşık %7 gibi küçümsenemeyecek düzeyde olması, üzerinde durulması gereken önemli bir orandır. Hangi sebeple olursa olsun anne ve babanın çocuklarına yeterince zaman ayırmaması, hem çocukların eğitim hayatını olumsuz etkilemekte, hem de günümüz popüler kültür ürünleri olan televizyon ve bilgisayar başında daha fazla vakit geçirmelerine ya da kontrolsüz bir şekilde dışarıda vakit geçirmelerine yol açmaktadır. Böylece sosyalleşme sürecinde olan çocukların, popüler kültürün etkisine maruz kaldıkları gözlenmektedir.

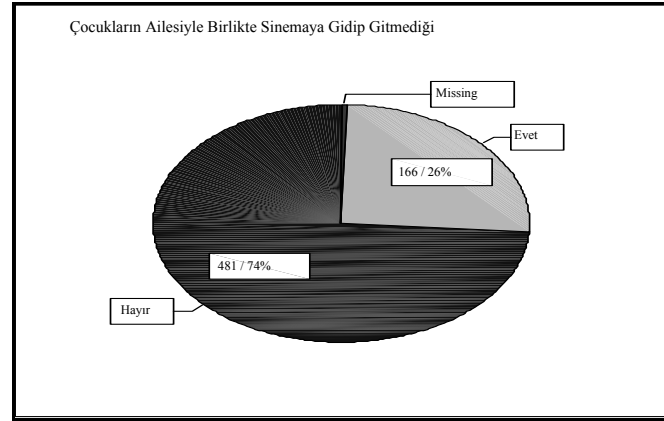
Görüşülenlere “Aileniz en çok sizi hangi konuda serbest bırakır?” sorusuna öğrencilerin yaklaşık %41’i “Boş zaman değerlendirilmedi”, %35’i “Kıyafet seçiminde”, %9’u “TV izlemeye” ve %7’si de “Para harcama konusunda” cevabını vermişlerdir. Tablodan anlaşıldığına göre ailelerin, çocuklarını en çok serbest bıraktıkları konular arasında boş zamanlarını değerlendirme ve kıyafet seçimi gelmektedir. Buna göre öğrencilerin aile yapılarının, geleneksel aile tipi özelliğinden çok modern aile tipi özelliğini gösteren bir tutum sergiledikleri söylenebilir.

Görüşülenlere “*Ailenizle birlikte geçirdiğimiz zamanlarda genellikle ne yaparsınız?*” sorusuna öğrencilerin %39’u “*TV izleriz*” ve %38’i “*Sohbet ederiz*” cevabını vermiştir. Buna göre, öğrencilerin genellikle ailesiyle birlikte ya televizyon izledikleri ya da sohbet ettikleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerin aileleriyle birlikte olduklarında genellikle sohbet etmeleri ve birlikte televizyon izlemeleri, aile ilişkilerini geliştirme bakımından doğru bir tercihtir.

3.5.Çocukların Aileleriyle Birlikte Katıldıkları Etkinlikler

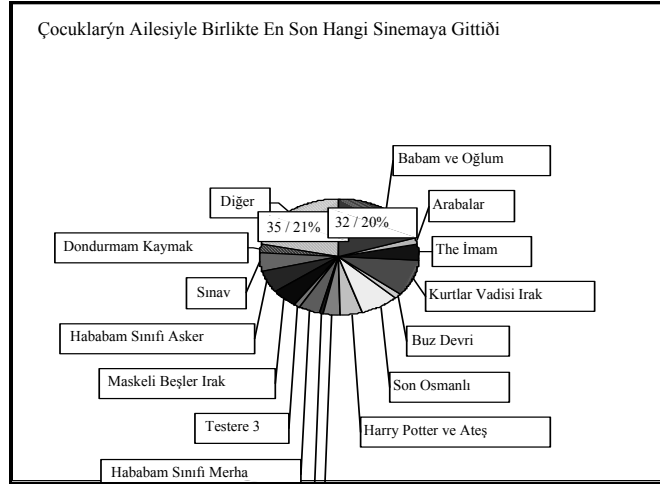
3.5.1.Birlikte Sinemaya ve Tiyatroya Gitme

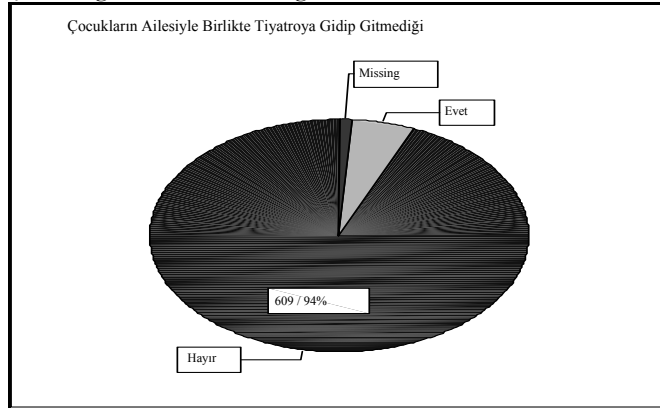
Görüşülenlere ailesiyle birlikte sinemaya gidip gitmediği sorulduğunda, öğrencilerin yaklaşık %26’sı “*Evet*” ve %74’ü “*Hayır*” cevabını vermişlerdir. Anne ve babasıyla birlikte sinemaya gidenlerin oranının düşük olmasının nedeni, anne ve babanın ekonomik durumu ilgili olabileceği gibi, onların yaşam biçimleri ve sahip olduğu kültürel değerlerle de ilgili olabilir. Ayrıca, araştırma alanının sinema tercihi konusunda yeterli alt yapıya sahip olmadığı de unutulmamalıdır.

Ailesiyle birlikte sinemaya giden öğrencilere “*En son hangi sinemaya gittiniz?*” sorusuna ise görüşülenlerin %20’si “*Babam ve Oğlum*”, %10’u “*Kurtlar Vadisi Irak*” ve %8’i “*Son Osmanlı Yandım Ali*” cevabını vermişlerdir. Buradan da anlaşılacağı üzere

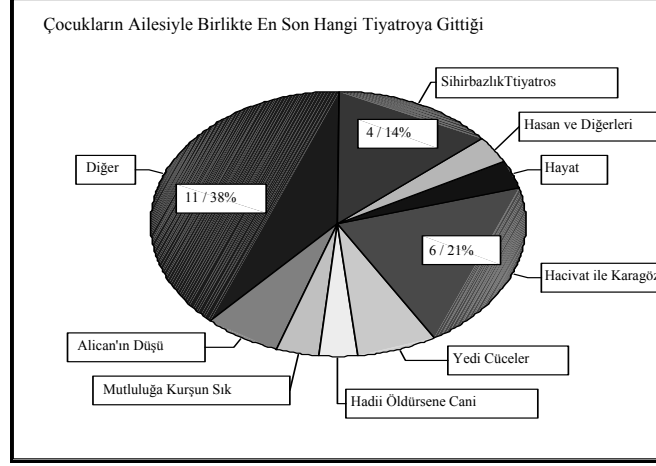
sinemaya giden öğrencilerin ebeveynleri ile birlikte gittikleri filmler, araştırmanın yapıldığı dönemde medya vasıtasıyla popüler olmuş filmlerdir. Bu da aslında popüler kültür ürünlerin etkisine sadece çocukların değil aynı zamanda yetişkinlerin de açık olduklarını göstermektedir.

Yapılan Ki-Kare testinde, öğrencilerin ailesinin aylık gelirleri ile sinemaya gitme durumu arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Buna göre ailesinin gelir seviyesi düşük olan öğrencilerin, ailesinin gelir seviyesi yüksek olanlara göre ailesiyle birlikte sinemaya gitme alışkanlıkları daha düşüktür. Ancak öğrencilerin sinemaya gitme alışkanlığını, sadece ailenin gelir durumu ile açıklamak doğru değildir. Gelir durumuna ilave olarak, gelir durumunu da etkileyen ebeveynlerin eğitim durumu, meslekleri ve özellikle yaşam biçimleri gibi özellikleri de göz ardı edilmemelidir.

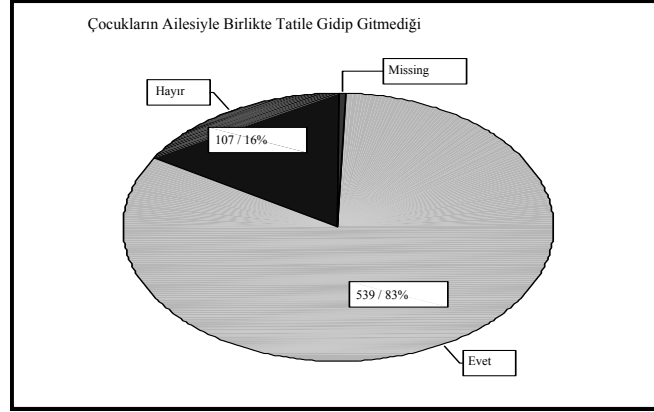

Görüşülenlere “Ailenizle birlikte tiyatroya gittiniz mi?” sorusuna öğrencilerin yaklaşık %5’i “Evet”, %94’ü ise “Hayır” cevabını vermiştir. Anne ve babasıyla birlikte tiyatroya gitmeyen çocukların oranının yüksek olmasının en önemli nedenleri arasında ailenin gelir durumu, anne ve babanın sahip oldukları sosyal statü, meslek ve kültürel değerler sayılabilir. Ayrıca toplumumuzda tiyatroya en az ilgi gösterilen sanat dallarından biri olduğu bilinmektedir. Sayılan bu nedenlere ilave olarak, tiyatroya gitmeyen çocukların oranının yüksek olmasında Isparta ilinde tiyatro gösteriminin yok denecek kadar az olması göz ardı edilmemesi gereken önemli bir faktördür.

Ailesiyle birlikte tiyatroya gidenlere “En son hangi tiyatroya gittiniz?” sorusuna, görüşülenler sırasıyla “Hacivat ile Karagöz” (%21), “Sihirbazlık Tiyatrosu” (%14) ve “Yedi Cüceler ve Alican’ın Düşü” (%7) adlı tiyatroya gittiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca anket formunun uygulandığı çocuklar ile yüz yüze yapılan görüşmelerde, adı geçen tiyatro oyunlarının okullarda gösterilen tiyatrolar olduğu belirtilmiştir.

3.5.2. Birlikte Tatil Yapma

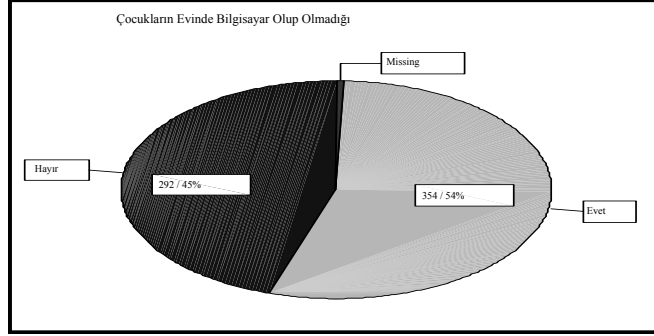

Görüşülenlere “Ailenizle birlikte tatile gittiniz mi?” sorusuna, öğrencilerin yaklaşık %83’ü “Evet” buna karşın %16’sı “Hayır” cevabını vermişlerdir. Bu verilere göre, ailesiyle tatil yapmanın yaygın bir yaşam biçimi haline geldiği söylenebilir. Ancak, bu sadece tatil yapmak amacıyla tatil beldelerine gitmek şeklinde gerçekleşen bir husus değildir. Nitekim yüz yüze yapılan görüşmelerde, bu sorudan çocukların sadece ailesiyle birlikte herhangi bir tatil mahallinde tatil yapmak olarak anlamadıkları; aynı zamanda büyükanne ve büyükbaba gibi akrabaları şehir dışında olan çocukların, onları ziyaret etmek veya yazın onlarla kalmak amacıyla gidilen yerleri de tatile gitme olarak değerlendirdikleri görülmüştür.

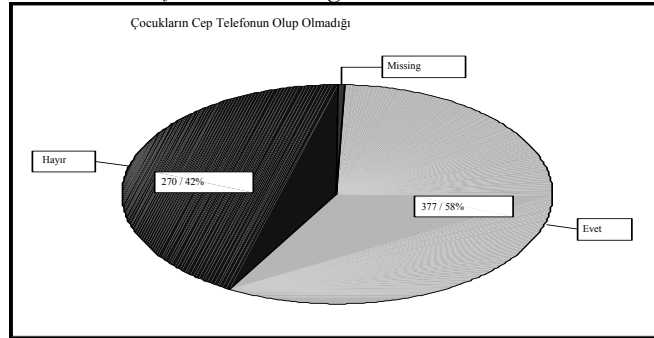
Yapılan Ki-Kare testinde, öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumu ile ailesiyle birlikte tatile gitme durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer bir

ifade ile ailesinin gelir seviyesi yüksek olan öğrencilerin ailesiyle birlikte tatile gitme oranı daha fazladır.

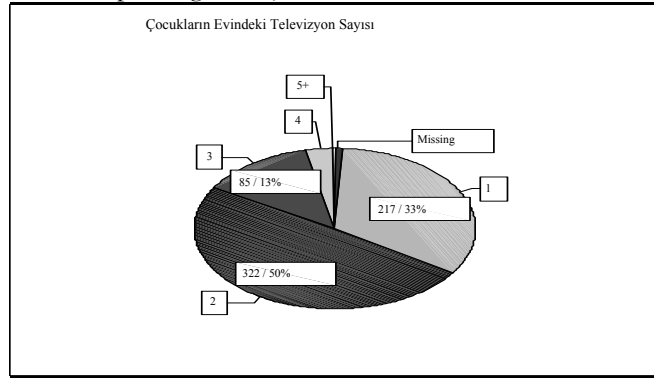
3.6.Kitle İletişim Araçları ve Aile içi İlişkiler

Günümüzün en önemli teknolojik ürünlerinden biri olan bilgisayar, çocukların yaklaşık %54'ünün evinde bulunmaktadır. Evinde bilgisayar bulunmayan çocukların oranı ise yaklaşık %45'tir. Bu veriler, ilköğretim çağındaki çocukların en az yarısının sosyalleşme sürecinde bilgisayar aracılığı ile bir taraftan hızlı bir şekilde bilgiye ve bilgi kaynaklarına ulaşım imkânına sahip olduklarını, diğer taraftan da bu araçlarla pazarlanan kitle kültürüne açık olduklarını göstermektedir.

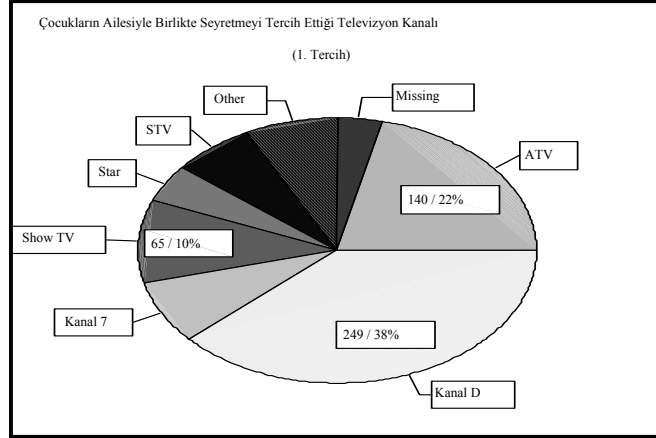

Görüşülenlerin cep telefonunun olup olmadığına baktığımızda, çocukların %58'i "Evet", %42'si "Hayır" cevabını vermiştir. Buna göre görüşülenlerin yaklaşık üçte ikisinin cep telefonuna sahip olduğu anlaşılmaktadır.

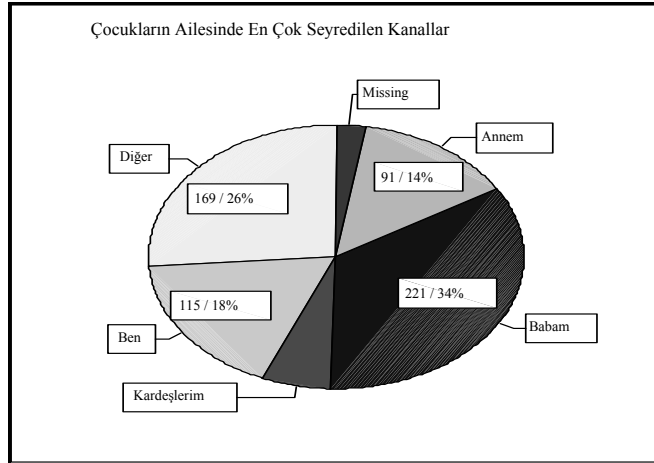

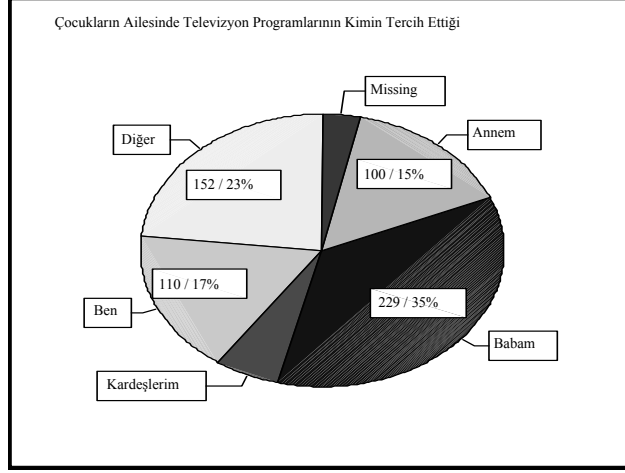
“Evinizde kaç televizyon vardır?” sorusuna, çocukların yaklaşık %50’si “2”, %33’ü “1”, %13’ü “3” ve %3’ü de “4” ve daha fazla olduğunu söylemişlerdir. Buna göre görüşülenlerin yaklaşık üçte ikisinin evinde en az iki tane televizyon bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu da çocukların kitle iletişim araçları aracılığı ile yayılan popüler kültüre açık bir aile ortamında yaşadıklarını göstermektedir.

Araştırmamızda, çocukların ailesiyle birlikte seymeyi en çok tercih ettiği televizyon kanallarını tespit etmek amacıyla görüşülenlere yöneltilen ve öncelik sırasına göre en çok üç cevap sıklığıyla sınırlandırılan sorulara toplam 1.732 cevap verilmiştir. Tercih sırası bakımından, 1.inci öncelik olarak sırasıyla çocukların yaklaşık % 38’i “Kanal D”, %22’si “ATV”, %10’u da “Show TV” kanalını seymediklerini belirtmişlerdir. Veriler birleştirildiğinde ise, çocukların ailesiyle birlikte seymeyi en çok tercih ettiği kanallar sırasıyla “Kanal D” (% 28), “Show TV” (%19), “ATV” (%12)’dir.

Araştırmada, “Ailenizde seyredilen kanalları en çok kim tercih eder?” şeklindeki yöneltilen soruya çocukların yaklaşık %34’i “Babam”, %18’i “Ben” ve %14’ü “Annem” cevabını vermişlerdir. Çocukların yaklaşık %26’sı ise “Diğer” sıklığını işaretlemişler ve program tercihinde aile üyelerinin birlikte karar verdiklerini belirtmişlerdir.

Örneklem grubuna, “Televizyon izlerken tercih edilen programları en çok kim belirler?” sorusuna çocukların yaklaşık %35’i “Babam”, %17’si, “Ben” ve %15’i “Annem” cevabını vermişlerdir. Çocukların yaklaşık %23’ü ise “Diğer” cevap şikkını işaretlemişlerdir. Yapılan yüz yüze görüşmelerde bu cevabı verenlerin büyük çoğunluğunun aile üyeleriyle birlikte karar vererek program tercihinde buldukları tespit edilmiştir.

Sonuç

Tüm dünyada olduğu gibi bugün Türkiye’de de, “halk için halk tarafından üretilen ve halka ait olan kültürü” ifade etmek için kullanılan popüler kültür, “anlam kayması”na uğrayarak “ticari bir meta olarak üretilip pazarlanan ve her geçen gün daha fazla tüketilen gündelik tüketim kültürü” şeklini almıştır. Bu kültür, televizyon ve internet gibi kitle iletişim araçlarının da etkisiyle yaş, cinsiyet, eğitim, meslek ve sosyal sınıf farkı gözetmeksizin toplumun her kesiminin, özellikle de eğitim çağındaki çocukların aile içi ilişkileri üzerinde önemli ölçüde etki eden bir kültür haline gelmiştir.

Bu makalede, popüler kültürün, ilköğretim okulu II. kademesinde okuyan çocukların aile içi ilişkileri üzerindeki etkisi ele alınmış, büyük oranda hipotezi destekleyen alan verileri ve yapılan değerlendirmeler aşağıda özetlenmiştir.

Araştırmada, anne ve babasıyla birlikte yaşayan çocukların büyük çoğunluğunun çekirdek aile mensubu olduğu ve ebeveynlerinin gelir seviyesi ile eğitim düzeyinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Çocukların büyük çoğunluğu anne ve babası arasındaki ilişkileri “Çok iyi” ve “İyi” diye nitelendirmesine rağmen; yaklaşık üçte ikisi ebeveynleri arasında “Ara sıra” tartışma olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde çocukların büyük çoğunluğu kardeşleriyle ilişkilerini “Çok iyi” ve “İyi” olduğunu belirtmesine rağmen; üçte ikisinin kardeşleriyle “Ara sıra” ve özellikle beşte birinin de “Sık sık” tartıştıklarını ifade etmiştir. Bu veriler, çocukların yaşadığı aile ortamında aile içi huzursuzluğun bir şekilde yaşandığını göstermektedir. Bu tartışma ve huzursuzluğun temelinde sosyo-ekonomik nedenler olduğu kadar, günümüzün popüler kültür ve ürünlerinin, özellikle televizyon ve bilgisayar gibi ürünlerin de etkileri vardır. Nitekim çocukların en az üçte biri, tartışma ve anlaşmazlık konusunda televizyon ve bilgisayarın öncelikli konular arasında olduğunu belirtmişlerdir.

Çocukların büyük çoğunluğu anne ve babasıyla olan ilişki düzeyini “Çok iyi” ve “İyi” olarak nitelendirmiştir. Çocukların anneleriyle olan ilişkileri babalarıyla olan ilişkilere göre daha iyi olduğu görülmektedir. Bunun çocuğun sosyalleşme sürecinde annenin toplumsal cinsiyet rolüyle ilişkili olduğu söylenebilir. Çocukların ebeveynleri ile olan ilişkileri bakımından oldukça olumlu değerlendirme yapmalarına karşın; yaklaşık yarıya yakını hem annelerinin hem de babalarının kendilerine “kızmışından”, “karışmışından” ve “sinirlenmesinden” şikâyet ettikleri görülmektedir. Ebeveynlerin bu tutumları, çocukların aile içi ilişkilerini olumsuz etkileyebileceği gibi; aynı zamanda onların “içine kapanmalarına”, çevresine karşı “uyumsuzluk” ya da “davranış bozukluğuna” da sebep olabileceği söylenebilir.

Ebeveynlerin büyük çoğunluğunun çocuklarına yeterince zaman ayırdığı anlaşılmakla birlikte yaklaşık her on çocuktan birinin kendilerine zaman ayıramadığını belirtmesi, üzerinde durulması gereken önemli bir orandır. Sebep ne olursa olsun anne ve babanın çocuklarına yeterince zaman ayırmaması, çocukların günümüz popüler kültür ürünleri olan televizyon ve bilgisayar gibi popüler kültürün etkisine maruz kalmalarına neden olmaktadır.

Araştırmada, ailelerin çocuklarını “Boş zaman değerlendirmede” ve “Kıyafet seçiminde” serbest bıraktığı tespit edilmiştir. Ailelerin çocuklarına karşı bu tutumları modern bir tavır olarak nitelendirilebilir. Ayrıca çocukların aileleriyle birlikte olduğu zamanlarda genellikle “sohbet etmeleri” aile ilişkilerini geliştirme bakımından önemlidir. Ancak çocukların önemli bir kısmının da “televizyon seyrederek” zaman geçirmesi, popüler kültürün çocuklar üzerindeki etkisinin giderek arttığını göstermiştir.

Çocukların ebeveynleri ile birlikte sinema ve tiyatroya gitme alışkanlığı oldukça düşüktür. Bu durum, ailenin sosyo-kültürel yapısı ve yaşam tarzıyla ilgili olduğu kadar şehrin bu tür imkânlara yeterince sahip olmaması ile de ilgilidir. Aileleriyle birlikte bu etkinliklere katılanların da tercihlerinin daha çok medya vasıtasıyla popüler olmuş film ve tiyatro eserleri olduğu anlaşılmaktadır. Çocukların aileleri ile birlikte tatile gitme alışkanlıkları olduğu söylenebilir. Ancak bu “salt tatil yapmak” amacıyla tatil beldelerine gitmek şeklinde gerçekleşen modern bir tercihle sınırlı olmayıp; aynı zamanda aile büyüklerini ziyaret biçimindeki geleneksel alışkanlıkları da kapsamaktadır. Bu da aile büyükleri ile ilişkilerin sürdürülmesi ve geliştirilmesi bakımından olumlu bir tercih olarak değerlendirilebilir.

Araştırmada çocukların yaklaşık üçte ikisinin günümüzün en önemli teknolojik ürünlerinden biri olan bilgisayar ile cep telefonuna sahip olduğu ve evlerinde en az iki tane televizyon bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu da ilköğretim çağındaki çocukların kitle iletişim araçları aracılığı ile yayılan popüler kültüre açık bir aile ortamında yaşadıklarını ve bu araçlarla pazarlanan gündelik tüketim kültürüne açık olduklarını göstermektedir.

Sonuç olarak bu araştırmada, sürekli yenilenen ve değişen popüler kültür ve bu kültür ürünlerinin ilköğretim çağındaki çocukların aile içi ilişkileri üzerinde olumlu etkilerinden çok olumsuz etkileri olduğu tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA**Kitaplar**

- Akyüz, Hüseyin, *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram Ve Alanları Üzerine Bir Araştırma*, MEB Yayınları, İstanbul, 1991.
- Bilgiseven, Amiran Kurktan, *İktisat Sosyolojisi Açısından Eğitim Yolu İle Kalkınmanın Esasları*, 3. Baskı, Divan Yayınları, İstanbul, 1982.
- Cereci, Sedat, *Televizyonun Sosyolojik Boyutu*, Şule Yayınları, İstanbul, 1996.
- Erdoğan, İrfan Korkmaz Alemdar, *Popüler Kültür Ve İletişim*, Erk Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2005.
- Erkal, Mustafa E., *Sosyoloji (Toplumbilimi)*, 13. Basım, Der Yayınları, İstanbul, 2006.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem, *İnsan Aile Kültür*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1990.
- Kaya, Kamil, *Türk Toplumunun Yaşama Tarzı*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2003.
- Kızıldağ, Şaban, *Pop Müzikten Popüler Kültüre Medya Çocukları*, Şehir Yayınları, İstanbul, 2001.
- Özbey, Çetin, *Çocuk Sorunlarına Yapıcı Çözümler*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 2004.
- Özkul, Metin, *Çalışma İlişkileri ve İşgücünün Sosyolojisi (Isparta Örneği)*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 2002.
- Sayın, Önal, *Aile Sosyolojisi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 1990.
- Turam, Emir, *Medyanın Siyasi Hayata Etkileri*, Yönetim Bilimleri Dizisi 2, İrfan Yayınevi, İstanbul, 1994.

Makaleler

- Öztürk, Duygu S. Güler, Fatma Bıkmaz, "Popüler Kültür Ve Okul: Ankara ve Bolu İllerinde İlköğretim Öğrencileri Üzerine Yapılan Bir Araştırma, *Popüler Kültür ve Çocuk*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2007.
- Wartella, Ellen, Gary E. Knell, "Raising A World-Wise Child And The Power Of Media", *Phi Delta Kappan*, Vol 86, Issue 3, Nov. 2004.
- Yaylagül, Levent, "Yarışma Programları Ve İdeolojisi", *Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, Yıl 5, Özel Sayı 57, MEB Yayınları, Ankara, 2004.
- Yıldız, Sıtkı, "Televizyonlarda Yayınlanan Magazin, Eğlence Ve Yarışma Türü Programların Toplumsal Kültür Üzerine Etkileri -Kırkkale ve Ankara Örneği-", *Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, Yıl 5, Özel Sayı 57, MEB Yayınları, Ankara, 2004.
- <http://www.ntvmsnbc.com/news/4184472.asp>, 06.09.2007.